

3

LATVIJAS SOCIĀLDEMOKRĀTIJAS
LIEPĀJAS (ЛИБАВСКИЙ) KOMITEJA

VĒSTURISKĀ IZZIŅA

PA- 4. fonds

1901.g. - 1919.g. februāris

1901.g. vasarā apvienojoties nelegāliem strādnieku sociāldemokrātiskajiem (SD) pulciņiem, izveidojās Liepājas sociāldemokrātiskā organizācija apmēram 50 biedru sastāvā.¹⁾

1902.g. aprīlī latviešu SD organizācijas, tai skaitā Liepājas sociāldemokrātiskā organizācija, apvienojās Baltijas latviešu sociāldemokrātiskajā strādnieku organizācijā (BLSDSO).

1903.g. martā tika izveidota BLSDSO Liepājas komiteja²⁾.

1904.g. jūnijā organizācijā bija 10 pulciņi ar 200 biedriem³⁾.

Līdz ar latviešu sociāldemokrātijas strādnieku partijas (LSDSP) nodibināšanu 1904.g. jūnijā LSDSP I dibināšanas kongresā, BLSDSO Liepājas komiteja tika pārdēvēta par LSDSP Liepājas komiteju.

Organizācijas pamatsūniņa bija pulciņš, pulciņi apvienojās savienībās (vēlāk - rajonos) fabriku padomju (vēlāk - rajonu padomju) vadībā un tās - Liepājas organizācijā. Organizāciju darbību vadīja komiteja.

1904.g. rudenī nodibinājās SD pulciņi laukos.

1905.g. jūnijā bija 9 pulciņi (Durbes, Cīravas, Vergales, Gavienes, Tadaiku, Nīcas, Grobiņas, Priekules, Kapsēdes) ar 250 biedriem⁴⁾. Pulciņi apvienojās lauku rajonā.

Pēc LSDSP un Krievijas sociāldemokrātiskās strādnieku partijas (KSDSP) apvienošanas un LSDSP pārdēvēšanas par Latvijas Sociāldemokrātiju (LSD) LSDSP III kongresā (notika 1906.g. jūlijā) LSDSP Liepājas komiteja ieguva nosaukumu - LSD Liepājas komiteja.

Pamatojoties uz LSDSP III kongresa lēmumu, 1906.g. augustā LSD Liepājas organizācija apvienojās ar KSDSP Liepājas organizāciju (dibināta 1905.g. maijā)⁵⁾ un lietuviešu s.-d. grupu Liepājā⁶⁾.

1) Latvijas Komunistiskās partijas vēstures apcerējumi.-Rīga, 1961.-1.sēj., 46.un 47. lpp.

2) Хроника истории Коммунистической партии Латвии.-Рига.,1984. Т. I.-С.62.

3) Turpat, 89. lpp.

4) LVA, PA-4.f., 1. apr., 1.l., 5. o.p. lpp.

5) Хроника истории КПЛ.-Т. I.-С.125.

6) Turpat, 197. lpp.

1906.g. augustā lauku partijas rajoni atdalījās patstāvīgā LSD Liepājas lauku organizācijā⁷⁾, bet 1907.g. janvārī atkal pievienojās LSD Liepājas pilsētas organizācijai⁸⁾.

1906.g. beigās - 1907.g. sākumā LSD Liepājas pilsētas organizācija dalījās sešos rajonos: Aleksandra, Lazareva, Vec-Liepājas, Tirdzniecības ostas, Dzelzceļu ostas un Amatnieku⁹⁾.

1907. gadā līdz ar LSD Liepājas komitejas locekļu arestiem, organizācijas darbība apsīka, bet 1908.g. otrajā pusē atjaunojās. 1908.g. otrajā pusē un 1909. gadā darbojās sekojoši rajoni: Amatnieku (no 1909.g. rudens - Jūlija rajons), Augusta, Aleksandra (darbojās - neilgi), Lauku, Skolnieku organizācija, lietuviešu grupa (pēdējās divas darbojās kā rajoni) un Saldus rajons¹⁰⁾. 1910.-1911. gados turpinājās aresti. Šajā laikā Liepājā darbojās Jūlija, Augusta un Lauku rajons. Kā rajoni darbojās arī Skolnieku organizācija, lietuviešu grupa un "Upmalieši" (Liepājas ostā)¹¹⁾.

1911.g. beigās organizācijā ielavījās žandarmērijas agents. Lai izvairītos no provokācijām, radās nepieciešamība izveidot jaunu organizāciju. Tā rezultātā 1912.g. Liepājā faktiski darbojās divas organizācijas - "jaunā" un "vecā", kurām nebija savstarpēju sakaru. 1912.g. rudenī "vecās" organizācijas biedri tika arestēti un no 1913.g. strādnieku kustību vadīja "jaunā" organizācija. 1913.g. vidū organizācijā darbojās seši rajoni: Amatnieku, Vecais, Augusta, Jaunais, I lauku (Aizputes apkārtnē) un II lauku (Priekules apkārtnē)¹²⁾.

I pasaules kara laikā LSD Liepājas organizācija atradās frontes zonā un līdz ar to tās darbība vājinājās. 1914.g. jūnijā atkal tika arestēti Liepājas komitejas biedri. 1914.g. beigās - 1915.g. sākumā pilsētas un lauku organizācijas daļas darbojās šķirti.

1915.g. aprīlī vācu karaspēks okupēja Liepāju un LSD Liepājas organizācijai pārtrūka sakari ar Centrālo komiteju.

1915.g. vasarā tā faktiski darbību pārtrauca.

7) Хроника истории КПЛ.-Т. I.- С.196.

8) Liepājas strādnieks.-1907.-Nr.2,3.

9) LVVA, 4569.f., 3. apr., 42.l., 128.lpp. un 45.l., 204. lpp.

10) LVA, PA-4.f., 1. apr., 2.l., 69.-73.lpp.

11) Организационная структура коммунистической партии Латвии. 1904.-1941. /И.Апине, А.Пулькис, Л.Спруге и др.-Рига, 1978.- стр. 69-71.

12) LVVA, 4568.f., 3. apr., 11.l., 150.lpp.

Pamatojoties uz LSD XVI konferences lēmumu (konference notika Rīgā, 1918.g. maijā) 1918.g. novembrī tika nodibināta LSD Kurzemes koporganizācija (likvidēta - 1919.g. janvārī), kura apvienoja LSD pulciņus Kurzemē, tai skaitā LSD Liepājas pulciņu ar 13 biedriem¹³⁾.

Līdz ar latviešu strēlnieku un citu Sarkanās Armijas daļu ienākšanu Latvijā (izņemot Liepāju un tās apkārtni) un padomju varas nodibināšanu, radās iespēja sasaukt LSD Liepājas organizācija konferenci, kura notika 1918.g. decembra beigās. Tajā piedalījās delegāti no 10 pulciņiem¹⁴⁾. Konference ievēlēja LSD Liepājas komiteju, kura pēc partijas pārdēvēšanas par Latvijas Komunistisko partiju (VI kongresā 1919.g. 1.-6. martā) ieguva nosaukumu - LKP Liepājas apriņķa komiteja¹⁵⁾.

Galvenā fondu glabātāja
nodaļas I kategorijas arhiviste

Jh

22.09.93

T.Jakovļeva

13) Latvijas Komunistiskā partija. 1918. un 1919. gadā. Dokumenti un materiāli.-Rīga, 1958.-123. lpp.

14) LKP 1918.g. un 1919. gadā. Dokumenti un materiāli.-Rīga, 1958.-477. lpp.

15) Latvijas Valsts arhīva LKP Liepājas apriņķa komitejas dokumentu fonda par 1919. gadu nav.